

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

25 päivänä helmikuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaalipolitiikka – Direktiivi 2010/18/EU – Vanhempainvapaata koskeva tarkistettu puitesopimus – Kansallinen säännöstö, jonka mukaan vanhempainvapaan myöntäminen edellyttää työskentelyä työpaikassa ja tämän perusteella kyseisen työntekijän pakollista kuulumista asianomaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin lapsen syntymähetkellä

Asiassa C-129/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (ylin tuomioistuin, Luxemburg) on esittänyt 27.2.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 9.3.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

XI

vastaan

Caisse pour l'avenir des enfants,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. Wahl, kolmannen jaoston puheenjohtaja A. Prechal (esittelevä tuomari) ja tuomari F. Biltgen,

julkisasiamies: G. Pitruzzella,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- XI, edustajanaan Y. Kasel, avocat,
- Caisse pour l'avenir des enfants, edustajinaan A. Rodesch ja R. Jazbinsek, avocats,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään A. Szmytkowska ja C. Valero,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3.6.1996 annetun neuvoston direktiivin 96/34/EY (EYVL 1996, L 145, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna 15.12.1997 annetulla neuvoston direktiivillä 97/75/EY (EYVL 1998, L 10, s. 24; jäljempänä direktiivi 96/34), liitteenä olevan 14.12.1995 tehdyn vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen (jäljempänä puitesopimus) 1 lausekkeen 1 kohdan, 1 lausekkeen 2 kohdan, 2 lausekkeen 1 kohdan ja 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat XI ja Caisse pour l'avenir des enfants (Lasten tulevaisuus -kassa) ja joka koskee sitä, että viimeksi mainittu on kieltäytynyt myöntämästä XI:lle oikeutta vanhempainvapaaseen kaksostensa hoitamista varten sillä perusteella, että hän ei ollut palkatussa työssä lasten syntyessä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 96/34

- 3 Direktiivillä 96/34 oli tarkoitus panna täytäntöön Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE), julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) ja Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) tekemä vanhempainlomaa koskeva puitesopimus.
  - 4 Mainitun puitesopimuksen 1 lausekkeessa, jonka otsikkona oli ”Tarkoitus ja soveltamisala”, määrättiin seuraavaa:
    - ”1. Tässä sopimuksessa esitetään vähimmäismääräykset, joiden tarkoituksena on helpottaa työssä käyvien vanhempien työhön ja perheeseen liittyvien velvollisuuksien yhteensovittamista.
    2. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin työntekijöihin, sekä naisiin että miehiin, joilla on kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevissa säädöksissä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde.”
  - 5 Puitesopimuksen 2 lausekkeessa, jonka otsikkona oli ”Vanhempainloma”, määrättiin seuraavaa:
    - ”1. Jollei 2 lausekkeen 2 kohdasta muuta johdu, työntekijöillä, niin naisilla kuin miehilläkin, on tämän sopimuksen nojalla yksilöllinen oikeus vanhempainlomaan lapsen syntymän tai lapseksi ottamisen vuoksi, jotta he voisivat huolehtia lapsesta vähintään kolmen kuukauden ajan tiettyyn ikään asti, joka voi ulottua kahdeksaan vuoteen ja jonka jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet määrittelevät.
-
3. Vanhempainloman myöntämisperusteet ja sen hakemista koskevat yksityiskohtaiset säännöt määritellään jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja/tai työehtosopimuksissa tämän sopimuksen vähimmäismääräyksiä noudattaen. Jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet voivat erityisesti
-
- b) pitää vanhempainloma-oikeuden vähimmäisedellytyksenä enintään vuoden työssäoloa ja/tai palvelusaikaa,

--”

Direktiivi 2010/18/EU

- 6 BUSINESSEUROPE:n, UEAPME:n, CEEP:n ja EAY:n tekemän vanhempainvapaata koskevan tarkistetun puitesopimuksen täytäntöönpanosta ja direktiivin 96/34/EY kumoamisesta 8.3.2010 annetun neuvoston direktiivin 2010/18/EU (EUVL 2010, L 68, s. 13) johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”[EUT-sopimuksen] 153 artiklassa annetaan [Euroopan] unionille mahdollisuus tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa muun muassa miesten ja naisten tasa-arvon alalla asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä.”

- 7 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 8 päivänä maaliskuuta 2012 tai varmistettava, että työmarkkinaosapuolet ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet sopimusteitse viimeistään kyseisenä päivänä. --”

- 8 Direktiivin 2010/18 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan direktiivi 96/34/EY 8 päivästä maaliskuuta 2012 alkaen. --”

- 9 Vanhempainvapaata koskevan 18.6.2009 tehdyn (tarkistetun) puitesopimuksen (jäljempänä tarkistettu puitesopimus), joka on direktiivin 2010/18 liitteenä, I osan 8 kohdassa määrätään seuraavaa:

”ottaen huomioon sen, että perhepolitiikalla olisi edistettävä sukupuolten tasa-arvon saavuttamista ja että sitä olisi tarkasteltava ottaen huomioon väestörakenteen muutokset, ikääntyvän väestön vaikutukset, sukupolvien välisen kuilun kaventaminen, naisten työvoimaosuuden lisääminen sekä hoitovelvollisuuksien jakaminen naisten ja miesten kesken”.

- 10 Tarkistetun puitesopimuksen 1 lausekkeessa, jonka otsikko on ”Tarkoitus ja soveltamisala”, määrätään seuraavaa:

”1. Tässä sopimuksessa määrätään vähimmäisvaatimuksista, joilla on tarkoitus helpottaa työssäkäyvien vanhempien vanhemmuuteen ja työhön liittyvien velvollisuuksien yhteensovittamista ottaen huomioon perherakenteiden kasvava monimuotoisuus ja noudattaen samalla kansallisia säädöksiä, työehtosopimuksia ja/tai käytäntöjä.

2. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin työntekijöihin, sekä miehiin että naisiin, joilla on kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevissa säädöksissä, työehtosopimuksissa ja/tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde.”

- 11 Tarkistetun puitesopimuksen 2 lausekkeessa, jonka otsikko on ”Vanhempainvapaa”, määrätään seuraavaa:

”1. Sekä mies- että naispuolisilla työntekijöillä on tämän sopimuksen nojalla yksilöllinen oikeus vanhempainvapaaseen lapsen syntymän tai adoptoinnin vuoksi, jotta he voivat huolehtia lapsesta tiettyyn ikään asti, joka voi ulottua kahdeksaan vuoteen ja jonka jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet määrittelevät.

2. Vapaa myönnetään ainakin neljän kuukauden ajaksi, ja miesten ja naisten yhdenvertaisten mahdollisuuksien sekä yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi vapaa olisi periaatteessa myönnettävä siten, että se ei ole siirrettävissä. Jotta molemmat vanhemmat pitäisivät tasapuolisemmin vanhempainvapaata, ainakin yksi neljästä vapaakuukaudesta on myönnettävä siten, että se ei ole siirrettävissä. – –”
- 12 Tarkistetun puitesopimuksen 3 lausekkeessa, jonka otsikko on ”Soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt”, määrätään seuraavaa:
- ”1. Vanhempainvapaan myöntämisperusteet ja sen soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt määritellään jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja/tai työehtosopimuksissa tämän sopimuksen vähimmäisvaatimuksia noudattaen. Jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet voivat erityisesti
- –
- b) pitää vanhempainvapaoikeuden vähimmäisedellytyksenä enintään vuoden työssäoloa ja/tai palvelusaikaa; käyttäessään tätä määräystä jäsenvaltioiden ja/tai työmarkkinaosapuolten on varmistettava, että jos kyseessä ovat peräkkäiset määräaikaiset työsopimukset, sellaisena kuin ne on määritelty [EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annetussa] neuvoston direktiivissä 1999/70/EY [(EYVL 1999, L 175, s. 43)], saman työnantajan palveluksessa, oikeuden edellytyksenä olevaa jaksoa laskettaessa on otettava huomioon sopimusten kesto yhteensä;
- –”
- 13 Tarkistetun puitesopimuksen 8 lausekkeen 4 kohdassa määrätään seuraavaa:
- ”Jäsenvaltioiden on saatettava neuvoston päätöksen[, jolla tarkistetun puitesopimuksen määräyksistä tehdään sitovia,] noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään kahden vuoden kuluessa päätöksen hyväksymisestä tai varmistettava, että työmarkkinaosapuolet toteuttavat tarvittavat toimenpiteet sopimusteitse tämän määräajan kuluessa. – –”

Luxemburgin oikeus

- 14 Direktiivi 96/34 on saatettu osaksi Luxemburgin oikeutta kansallisen työllisyysuunnitelman täytäntöönpanosta 12.2.1999 annetulla lailla (loi du 12 février 1999 concernant la mise en œuvre du plan d'action national en faveur de l'emploi; Mémorial A 1999, s. 190). Tällä lailla on muun muassa lisätty valtion virkamiesten yleisistä henkilöstösäännöistä 16.4.1979 annettuun muutettuun lakiin (loi modifiée du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État; Mémorial A 1979, s. 622; jäljempänä 16.4.1979 annettu muutettu laki) vanhempainvapaata koskeva 29 bis §. Mainitussa pykälässä, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasianaan, säädetään seuraavaa:
- ”Otetaan käyttöön vanhempainvapaaksi kutsuttu erityisvapaa, joka myönnetään yhden tai useamman sellaisen lapsen syntymän tai adoption perusteella, josta maksetaan perhelisiä ja joka täyttää vanhempainvapaata hakeneen henkilön osalta perhelisistä ja valtion perhe-etuuskassan perustamisesta 19.6.1985 annetun muutetun lain [(loi modifiée du 19 juin 1985 concernant les allocations familiales et portant création de la caisse nationale des prestations familiales; Mémorial A 1985, p. 680)] 2 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyt edellytykset, ennen kuin tällainen lapsi on täyttänyt viisi vuotta.

Vanhempainvapaata voi hakea henkilö (jäljempänä vanhempi), joka

– –

- työskentelee laillisesti Luxemburgin suurherttuakunnassa sijaitsevassa työpaikassa lapsen tai lasten syntymähetkellä tai adoptoitavan lapsen tai adoptoitavien lasten vastaanottohetkellä ja on työskennellyt yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukauden ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista saman viranomaisen tai saman julkisen laitoksen palveluksessa noudattaen kuukausittaista työaikaa, joka vastaa vähintään puolta lain nojalla noudatettavasta tavanomaisesta työajasta ja jolla on tämä asema koko vanhempainvapaan ajan
- kuuluu pakollisesti ja pysyvästi sosiaaliturvan piiriin jollakin sosiaaliturvakoodeksin [(Code de la sécurité sociale)] 1 §:n 1 momentin 1, 2 ja 10 kohdassa tarkoitetuista perusteista
- –”

15 Mainitun 16.4.1979 annetun muutetun lain 29 ter §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kummallakin edellä 29 bis §:ssä säädetty edellytykset täyttävällä vanhemmalla on hakemuksesta oikeus kuuden kuukauden pituiseen vanhempainlomaan lasta kohden. – –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 16 XI teki 15.9.2011 Luxemburgin suurherttuakunnan kanssa toisen asteen koulutuksen alalla sijaisena palvelujen tarjoamista koskevan, 26.1.2012 päättyvän määräaikaisen sopimuksen.
- 17 Kyseisen määräaikaisen työsopimuksen päätyttyä XI ei voinut 26.1.2012 lukien enää kuulua sosiaaliturvalaitosten piiriin, joten hänen valtion virkamiehenä toimiva avopuolisonsa kirjasi hänet vakuutusjärjestelmäänsä.
- 18 XI synnytti 4.3.2012 työttömänä ollessaan kaksoset.
- 19 XI sai 14.6.2012 oikeuden työttömyyskorvauksiin, ja hänet hyväksyttiin tällä perusteella jälleen sosiaaliturvalaitosten piiriin.
- 20 Tehtyään Luxemburgin suurherttuakunnan kanssa 15.9.2012 ja 1.8.2013 kaksi toisen asteen koulutuksen alalla sijaisena palvelujen tarjoamista koskevaa määräaikaista sopimusta XI teki 15.9.2014 kyseisen jäsenvaltion kanssa samoja toimintoja koskevan toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen.
- 21 XI jätti 11.3.2015 hakemuksen saadakseen vanhempainvapaata, jonka hän toivoi alkavan 15.9.2015.
- 22 Caisse nationale des prestations familialesin (valtion perhe-etuuskassa), josta tuli sittemmin Caisse pour l'avenir des enfants, johtaja hylkäsi tämän hakemuksen 20.3.2015 tekemällään päätöksellä 16.4.1979 annetun muutetun lain 29 bis §:n nojalla; mainitun säännöksen mukaan vanhempainvapaan myöntämisen edellytyksenä on se, että työntekijä työskentelee laillisesti työpaikassa ja kuuluu tällä perusteella asianomaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin lapsen syntymähetkellä; XI ei täyttänyt tätä edellytystä.
- 23 XI riitautti tämän päätöksen Caisse nationale des prestations familialesin johtokunnassa sillä perusteella, että 16.4.1979 annetun muutetun lain 29 bis § ei ollut yhteensopiva direktiivin 96/34 liitteenä olevan vanhempainvapaata koskevan puitesopimuksen kanssa.
- 24 Caisse nationale des prestations familialesin johtokunta vahvisti 19.5.2015 tekemällään päätöksellä 20.3.2015 tehdyn päätöksen ja katsoi pääasiallisesti, että koska XI ei työskennellyt laillisesti työpaikassa eikä hän kuulunut tällä perusteella asianomaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin lastensa syntymähetkellä, hänellä ei ollut oikeutta vanhempainvapaaseen.

- 25 XI nosti 19.5.2015 tehdystä päätöksestä kanteen conseil arbitral de la sécurité sociale (sosiaaliasioiden välitystuomioistuin, Luxemburg), joka hyväksyi kanteen 27.10.2017 antamallaan ratkaisulla. Se katsoi muun muassa, että direktiivin 96/34 liitteenä olevan puitesopimuksen mukaan vanhempainvapaa-oikeuden edellytyksenä on työntekijän asema ja lapsen syntymä, mutta siinä ei kuitenkaan edellytetä työskentelyä eikä pakollista kuulumista tällä perusteella asianomaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin lapsen syntymähetkellä, ja että lisävaatimus tämän sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuulumisesta lapsen syntymähetkellä ei ollut yhteensopiva erityisesti puitesopimuksessa määrätyn, enintään vuoden työssäoloa tai palvelusaikaa koskevan vaatimuksen eikä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen helpottamista koskevan tavoitteen kanssa. Caisse pour l'avenir des enfants valitti 27.10.2017 annetusta ratkaisusta conseil supérieur de la sécurité sociale (ylin sosiaaliasioiden tuomioistuin, Luxemburg).
- 26 Conseil supérieur de la sécurité sociale muutti 17.12.2018 antamallaan tuomiolla 27.10.2017 annettua ratkaisua ja katsoi muun muassa, että direktiivin 96/34 liitteenä olevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdassa otetaan käyttöön yksilöllinen oikeus vanhempainvapaaseen lapsen syntymän tai adoption perusteella, ja tämä vapaa on varattu työntekijöille, jotka voivat osoittaa työntekijän aseman sen lapsen syntymä- tai adoptiohetkellä, jota varten kyseistä vapaata on haettu.
- 27 XI valitti 17.12.2018 annetusta tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen, joka katsoi, että pääasian asianosaisten esittämien perusteiden valossa sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu riippuu siitä, ovatko direktiivin 96/34 liitteenä olevan puitesopimuksen lausekkeet esteenä 16.4.1979 annetun muutetun lain 29 bis §:n soveltamiselle.
- 28 Tässä tilanteessa Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (ylin tuomioistuin, Luxemburg) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko toimialtaan yleisten työmarkkinakeskusjärjestöjen UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n 14.12.1995 tekemän vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen, joka on pantu täytäntöön [direktiivillä 96/34], 1 lausekkeen 1 kohtaa, 1 lausekkeen 2 kohtaa, 2 lausekkeen 1 kohtaa ja 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä valtion virkamiesten yleisistä henkilöstösäännöistä 16.4.1979 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2006 annetulla lailla (Mémorial A 2006, s. 4838) 29 bis §:n kaltaiselle kansallisen oikeuden säännökselle, jonka mukaan vanhempainvapaan myöntäminen edellyttää kahden edellytyksen täyttymistä eli sitä, että työntekijä työskentelee laillisesti työpaikassa ja kuuluu tämän perusteella sosiaaliturvan piiriin yhtäältä vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista ja toisaalta lapsen tai lasten syntymähetkellä tai adoptoitavan lapsen tai adoptoitavien lasten vastaanottohetkellä, kun tämän jälkimmäisen edellytyksen täyttymistä edellytetään myös siinä tapauksessa, että syntymä tai vastaanotto tapahtui yli 12 kuukautta ennen vanhempainvapaan alkamista?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 96/34 liitteenä olevan vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohtaa ja 1 lausekkeen 2 kohtaa, 2 lausekkeen 1 kohtaa sekä 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että vanhempainvapaan myöntäminen edellyttää kahden edellytyksen täyttymistä eli sitä, että työntekijä työskentelee laillisesti työpaikassa ja kuuluu tämän perusteella asianomaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, yhtäältä vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista ja toisaalta lapsen tai lasten syntymähetkellä tai adoptoitavan lapsen tai adoptoitavien lasten vastaanottohetkellä.

- 30 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian (tuomio 21.10.2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen on aluksi määritettävä, sovelletaanko pääasiaan direktiiviä 96/34 vai direktiiviä 2010/18, jolla ensin mainittu kumotaan ja korvataan, sekä tarvittaessa muotoiltava esitetty kysymys uudelleen.
- 31 Tässä yhteydessä on muistutettava, että uutta oikeussäntöä sovelletaan sen toimen voimaantulosta lukien, jossa siitä säädetään, ja että vaikka tätä sääntöä ei sovelleta aikaisemman lainsäädännön soveltamisaikana syntyneisiin ja lopullisiksi tulleeisiin oikeudellisiin tilanteisiin, sitä sovelletaan niiden tuleviin vaikutuksiin samoin kuin uusiin oikeudellisiin tilanteisiin. Toisin on vain – jollei oikeudellisten toimien taannehtivuuskiellon periaatteesta muuta johdu –, jos uuteen sääntöön liittyy erityisiä säännöksiä, joissa nimenomaisesti vahvistetaan sen ajallista soveltamista koskevat edellytykset. Erityisesti on todettava, että menettelysääntöjä katsotaan yleensä voitavan soveltaa sinä päivänä, jona ne tulevat voimaan, erona aineellisiin sääntöihin, joita tavanomaisesti tulkitaan siten, että niitä sovelletaan ennen niiden voimaantuloa toteutuneisiin tilanteisiin ainoastaan siinä tapauksessa, että niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai systematiikasta käy selvästi ilmi, että niille on annettava tällainen vaikutus (tuomio 26.3.2015, komissio v. Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, 32 ja 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että vanhempainvapaoikeuden myöntämisedellytykset ovat aineellisia sääntöjä, joita on sovellettava sen toimen voimaantulosta lukien, jossa niistä säädetään. Direktiivi 96/34 on kumottu direktiivin 2010/18 4 artiklalla 8.3.2012 lukien. Lisäksi tämä päivämäärä oli direktiivin 2010/18 3 artiklan 1 kohdan ja tarkistetun puitesopimuksen 8 lausekkeen 4 kohdan mukaan se päivämäärä, johon mennessä jäsenvaltioiden oli noudatettava direktiivin 2010/18 säännöksiä ja puitesopimuksen määräyksiä tai tarvittaessa varmistettava, että työmarkkinaosapuolet olivat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tältä osin. Tästä seuraa, että koska XI jätti 11.3.2015 hakemuksen saadakseen vanhempainvapaata, jonka hän toivoi alkavan 15.9.2015, tähän hakemukseen sovelletaan direktiivin 2010/18 säännöksiä. Sillä seikalla, että XI:n kaksoiset syntyivät 4.3.2012, ei ole merkitystä tältä osin. Kyseisenä ajankohtana XI ei nimittäin ollut tehnyt vanhempainvapaata koskevaa hakemusta direktiivin 96/34 liitteenä olevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, sellaisena kuin kyseinen direktiivi on saatettu osaksi Luxemburgin oikeutta 16.4.1979 annetulla muutetulla lailla.
- 33 Koska pääasiaan sovelletaan direktiiviä 2010/18 ja koska direktiivin 96/34 liitteenä olevan puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohta, 1 lausekkeen 2 kohta, 2 lausekkeen 1 kohta ja 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohta vastaavat olennaisilta osin tarkistetun puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohtaa, 1 lausekkeen 2 kohtaa, 2 lausekkeen 1 kohtaa ja 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohtaa, esitetty kysymys on muotoiltava uudelleen siten, että se koskee lähinnä tarkistetun puitesopimuksen näiden lausekkeiden tulkintaa.
- 34 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkittamisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös sen asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (tuomio 16.7.2015, Maistrellis, C-222/14, EU:C:2015:473, 30 kohta ja tuomio 3.10.2019, Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland ym., C-197/18, EU:C:2019:824, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Ensinnäkin siitä, ovatko tarkistetun puitesopimuksen mainitut lausekkeet esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan vanhempainvapaoikeuden myöntämisen edellytykseksi se, että vanhempi on työskennellyt työpaikassa vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen mainitun vanhempainvapaan alkamista, on huomattava, että tarkistetun puitesopimuksen 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohdan sanamuodosta ilmenee, että jäsenvaltiot voivat asettaa vanhempainvapaan

myöntämisedellytykseksi vanhempainvapaata edeltävän enintään vuoden työssäolon. Kun otetaan huomioon se, että mainitun b alakohdan ensimmäisessä lauseessa on käytetty sanaa ”työssäolo”, samoin kuin se, että viimeksi mainitun säännöksen toisessa lauseessa säädetään, että tätä jaksoa laskettaessa on otettava huomioon peräkkäisten määräaikaisten työsopimusten kesto yhteensä saman työnantajan palveluksessa, jäsenvaltiot voivat edellyttää, että mainittu jakso on yhtäjaksoinen. Lisäksi on niin, että koska hakija pyrkii vanhempainvapaata koskevalla hakemuksellaan työnteon keskeyttämiseen työsuhteessa (ks. vastaavasti tuomio 19.9.2013, Hliddal ja Bornand, C-216/12 ja C-217/12, EU:C:2013:568, 53 kohta), jäsenvaltiot voivat edellyttää, että vanhempainvapaata edeltävä työssäolo tapahtuu välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista. Näin ollen tarkistetun puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohta, 1 lausekkeen 2 kohta, 2 lausekkeen 1 kohta ja 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohta eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan vanhempainvapaoikeuden myöntämisen edellytykseksi se, että asianomainen vanhempi on työskennellyt työpaikassa vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista.

- 36 Toiseksi siitä, ovatko tarkistetun puitesopimuksen kyseiset lausekkeet esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan vanhempainvapaoikeuden myöntämisen edellytykseksi se, että vanhempi työskentelee työpaikassa lapsen tai lasten syntymähetkellä tai adoptoitavan lapsen tai adoptoitavien lasten vastaanottohetkellä, on huomattava, että kyseisen puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdan mukaan sekä mies- että naispuolisilla työntekijöillä on yksilöllinen oikeus vanhempainvapaaseen lapsen syntymän tai adoptoinnin vuoksi, jotta he voivat huolehtia lapsesta tiettyyn, jäsenvaltioiden määrittelemään ja enintään kahdeksan vuoden ikään asti.
- 37 Lisäksi tarkistetun puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohdan ja 1 lausekkeen 2 kohdan mukaan puitesopimuksessa määrätään vähimmäisvaatimuksista, joilla on tarkoitus helpottaa työssäkäyvien vanhempien vanhemmuuteen ja työhön liittyvien velvollisuuksien yhteensovittamista, ja sitä sovelletaan kaikkiin työntekijöihin, sekä miehiin että naisiin, joilla on kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevissa säädöksissä, työehtosopimuksissa ja/tai käytännössä määritelty työsopimus tai työsuhde.
- 38 Lisäksi – kuten tämän tuomion 35 kohdassa on todettu – tarkistetun puitesopimuksen 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohdassa sallitaan se, että jäsenvaltiot pitävät vanhempainvapaoikeuden edellytyksenä enintään vuoden työssäoloa ja/tai palvelusaikaa.
- 39 Tästä seuraa, että lapsen syntymä tai adoptointi ja hänen vanhempiensa työntekijän asema ovat edellytyksiä oikeudelle vanhempainvapaaseen tarkistetun puitesopimuksen nojalla.
- 40 Toisin kuin Caisse pour l'avenir des enfants huomauttaa, näistä vanhempainvapaoikeuden edellytyksistä ei kuitenkaan voida päätellä, että sen lapsen, jota varten tätä lomaa haetaan, vanhempien olisi oltava työntekijöitä lapsen syntymä- tai adoptiohetkellä.
- 41 Tarkistetun puitesopimuksen asiayhteys ja tavoitteet ovat nimittäin esteenä tällaiselle tulkinnalle.
- 42 Kuten direktiivin 2010/18 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, kyseinen direktiivi liittyy SEUT 153 artiklaan, jossa annetaan unionille mahdollisuus tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa muun muassa elinolojen ja työehtojen parantamisen ja työntekijöiden riittävän sosiaalisen suojelun alalla.
- 43 Kuten käy lisäksi ilmi direktiivin 2010/18 johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta, tarkistetun puitesopimuksen johdanto-osan ensimmäisestä kohdasta ja kyseisen puitesopimuksen I osan 3 kohdasta, jossa viitataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 23 ja 33 artiklaan, tarkistetun puitesopimuksen tavoitteena on sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistäminen siltä osin kuin on kyse heidän mahdollisuuksistaan työmarkkinoilla ja heidän kohtelustaan työssä koko unionissa, että työssäkäyvien vanhempien työhön, yksityiselämään ja perheeseen liittyvien velvollisuuksien yhteensovittamisen parantaminen. Nämä tavoitteet vahvistetaan myös tarkistetun puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohdassa ja 2 lausekkeen 2 kohdassa.

- 44 Kun otetaan huomioon tämä asiayhteys ja nämä tavoitteet, tarkistetun puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdassa vahvistetun, kunkin työssäkäyvän vanhemman yksilöllisen oikeuden saada vanhempainvapaata lapsen syntymän tai adoptoinnin vuoksi on katsottava ilmentävän erityisen tärkeää unionin sosiaalista oikeutta, joka on lisäksi kirjattu perusoikeuskirjan 33 artiklan 2 kohtaan. Tästä seuraa, ettei tätä oikeutta voida tulkita suppeasti (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2014, Lyreco Belgium, C-588/12, EU:C:2014:99, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 45 Oikeuskäytännössä on siten katsottu, että huolimatta siitä, että syntymä on edellytys vanhempainvapaoikeudelle, tämä oikeus ei ole sidoksissa lapsen syntymähetkeen, joten edellytyksenä sille, että lapsen vanhemmat voisivat saada oikeuden vanhempainvapaaseen direktiivin 96/34 mukaisesti ei ole se, että kyseinen lapsi olisi syntynyt sen jälkeen, kun mainittu direktiivi tuli voimaan asianomaisessa jäsenvaltiossa (ks. vastaavasti tuomio 14.4.2005, komissio v. Luxemburg, C-519/03, EU:C:2005:234, 47 kohta ja tuomio 16.9.2010, Chatzi, C-149/10, EU:C:2010:534, 50 kohta).
- 46 Vanhempainvapaata koskevan oikeuden epääminen vanhemmilta, jotka eivät työskennelleet lapsensa syntymä- tai adoptiohetkellä, merkitsisi sitä, että näiden vanhempien mahdollisuutta saada vanhempainvapaata elämänsä myöhemmässä vaiheessa, jolloin he tekevät jälleen työtä ja tarvitsevat vanhempainvapaata perhe- ja työtehtäviensä yhteensovittamiseksi, rajoitettaisiin. Tällaisen oikeuden epääminen olisi näin ollen vastoin jokaisen työntekijän yksilöllistä oikeutta saada vanhempainvapaata.
- 47 Lisäksi on todettava, että se, että Luxemburgin lainsäädännössä edellytetään kahden edellytyksen täyttymistä eli sitä, että työntekijä työskentelee työpaikalla ja kuuluu tämän perusteella asianomaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin sekä vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista että myös lapsen tai lasten syntymähetkellä tai adoptoitavan lapsen tai adoptoitavien lasten vastaanottohetkellä, johtaa todellisuudessa siihen, että kun syntymästä tai vastaanotosta on kulunut yli 12 kuukautta ennen vanhempainvapaan alkamista, työssäoloa ja/tai palvelusaikaa koskevaa edellytystä pidennetään, vaikka vanhempainvapaata koskevan puitesopimuksen 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohdan mukaan edellytyksenä voidaan pitää enintään vuoden työssäoloa ja/tai palvelusaikaa.
- 48 Kun otetaan huomioon tarkistetun puitesopimuksen asiayhteys ja tavoitteet, jotka on palautettu mieleen tämän tuomion 43 kohdassa, puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohtaa, 1 lausekkeen 2 kohtaa ja 2 lausekkeen 1 kohtaa sekä 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohtaa ei näin ollen voida tulkita siten, että jäsenvaltio voisi asettaa vanhemman vanhempainvapaoikeuden edellytykseksi sen, että hän työskentelee lapsensa syntymän tai adoption hetkellä.
- 49 Toisin kuin Caisse pour l'avenir des enfants väittää, tällainen tulkinta ei merkitse työssä käymättömien vanhempien ja lapsensa syntymähetkellä työskentelevien vanhempien välistä syrjintää sillä perusteella, että ensin mainitut voisivat järjestää asiansa hoitaakseen lastaan, kun taas jälkimmäiset eivät voisi hoitaa lastaan tämän syntymähetkellä ilman vanhempainvapaata.
- 50 Nimittäin sen lisäksi, että tällaisissa perusteluissa ei oteta huomioon sitä, että äidit saavat äitiyslomaa lapsensa syntyessä, vanhempainvapaan myöntämisellä ei pyritä mahdollistamaan ainoastaan sitä, että vanhempi voi hoitaa lastaan tämän syntymähetkellä ja vähän aikaa tämän syntymän jälkeen, vaan myös se, että vanhempi voi hoitaa lastaan tämän myöhemmässä lapsuudessa ajanjakson, joka voi tarkistetun puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdan nojalla ulottua siihen asti, kunnes lapsi täyttää kahdeksan vuotta. Tästä seuraa, että sillä seikalla, että vanhemmalla on mahdollisuus järjestää asiansa siten, että hän voi hoitaa lastaan tämän syntymähetkellä, ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, onko oikeus vanhempainvapaaseen olemassa, eikä tällä perusteella voida perustellusti vedota syrjintään.
- 51 Esitettyyn kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että tarkistetun puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohtaa, 1 lausekkeen 2 kohtaa, 2 lausekkeen 1 kohtaa sekä 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan vanhempainvapaoikeuden myöntämisen edellytykseksi se, että

asianomainen vanhempi on työskennellyt työpaikassa vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista. Nämä lausekkeet ovat sitä vastoin esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan vanhempainvapaa-oikeuden myöntämisen edellytykseksi se, että vanhemmalla on työntekijän asema lapsensa syntymä- tai adoptiohetkellä.

Oikeudenkäyntikulut

- 52 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

BUSINESSEUROPE:n, UEAPME:n, CEEP:n ja EAY:n tekemän vanhempainvapaata koskevan tarkistetun puitesopimuksen täytäntöönpanosta ja direktiivin 96/34/EY kumoamisesta 8.3.2010 annetun neuvoston direktiivin 2010/18/EU liitteenä olevan vanhempainvapaata koskevan 18.6.2009 tehdyn (tarkistetun) puitesopimuksen 1 lausekkeen 1 kohtaa, 1 lausekkeen 2 kohtaa, 2 lausekkeen 1 kohtaa sekä 3 lausekkeen 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan vanhempainvapaa-oikeuden myöntämisen edellytykseksi se, että asianomainen vanhempi on työskennellyt työpaikassa vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista. Nämä lausekkeet ovat sitä vastoin esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa asetetaan vanhempainvapaa-oikeuden myöntämisen edellytykseksi se, että vanhemmalla on työntekijän asema lapsensa syntymä- tai adoptiohetkellä.

Allekirjoitukset